

Анатолій Притула, к. ю. н.

Міжнародний гуманітарний університет, Україна

ОКРЕМІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ

Anatolii Prytula, PhD in Law

International Humanitarian University, Ukraine

SELECTED ASPECTS OF INTERNATIONAL COOPERATION ON THE ISSUES OF STATE BORDER SECURITY

The article studies the problems of implementation of principles of the integrated border management, which should be based on all inter-governmental and inter-institutional agreements of Ukraine. It is emphasized that such agreements are referred to as "treaties on cooperation on issues of state borders protection". Other titles of agreements might be used, namely the following: "on cooperation and mutual assistance on border issues", "on the procedure for exchange of statistical and analytical information on the situation at the state border", "on the procedure and cooperation in the field of combating organized crime", "on cooperation of operational authorities", and even "on the organization of joint patrols at the border", although the last one is used infrequently. The characteristics of these treaties, agreements, and protocols that regulate issues of implementation of international cooperation are given. It is concluded that there are certain deficiencies in the international legal regulation of the activity of the State Border Guard Service of Ukraine.

Key words: international cooperation, norms of international law, border area, integrated border management, globalization processes, border security.

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси сучасного світу, що змінили політику мирного співіснування країн, мають своїм першочерговим завданням об'єднання держав під «загальним дахом», залучення їх у взаємозалежні та партнерські відносини. У цьому зв'язку основним є порушення питання про забезпеченість безпеки, як на міжнародному, так і на національному рівнях. Або, інакше кажучи, проблеми забезпечення захищеності особи, соціуму та країни від глобальних загроз.

Співпраця в різноманітних галузях (економічній, політичній, військовій й ін.) є необхідною передумовою життєдіяльності країн. Так, співпрацюючи із прикордонних питань, під яким у сучасних умовах слід уважати спільну діяльність двох або декількох держав, держав і міжнародних інтеграційних об'єднань, засновану на міжнародно-правових нормативних приписах і засадах та спрямовану на забезпечення прикордонної безпеки, сторони уможливають зміцнення суверенітету, територіальної цілісності, забезпечення стабільності обстановки на кордоні й у прикордонному просторі країни, створення сприятливих умов у прикордонній сфері для реалізації життєво-важливих інтересів особи, соціуму та держави.

Вищевисловлене актуалізує питання подальшого впровадження загальних засад інтегрованого управління кордонами в межах проекту Twinning «Підтримка Державної прикордонної служби України у подальшому запровадженні принципів інтегрованого управління кордонами, зокрема у сфері перевірки документів та виявлення викрадених автомобілів». Концепція інтегрованого управління кордонами, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 1149-р. Так, у Концепції вказано, що, зважаючи на складне та динамічне безпекове середовище довкола України, а також з урахуванням обсягу зобов'язань, узятих Україною в рамках виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України та імплементації Порядку денного асоціації між Україною та Європейським Союзом, основними проблемами у сфері інтегрованого управління кордонами є: 1) поява нових видів загроз, зокрема агресивні дії Російської Федерації в окремих регіонах Донецької, Луганської областей, тимчасова

окупація нею території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, а також загострення міграційної кризи в державах – членах Європейського Союзу, що межують з Україною; 2) незавершеність здійснення заходів щодо договірно-правового оформлення державного кордону; 3) нагальна потреба в імplementації європейських стандартів здійснення прикордонного, митного та інших видів державного контролю на державному кордоні; 4) необхідність удосконалення міжвідомчого та міжнародного співробітництва, запровадження спільного контролю осіб, транспортних засобів і вантажів у пунктах пропуску через державний кордон, організації спільного патрулювання державного кордону.

Метою Концепції є підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері безпеки державного кордону, запровадження європейських стандартів інтегрованого управління кордонами щодо: 1) забезпечення охорони державного кордону, пропуску в установленому порядку через державний кордон осіб, транспортних засобів і вантажів, провадження інформаційної та оперативно-розшукової діяльності, проведення аналізу ризиків та здійснення запобіжних заходів; 2) провадження суб'єктами інтегрованого управління кордонами діяльності із запобігання, виявлення, розкриття (розслідування) транскордонних злочинів; 3) координації діяльності компетентних державних органів із забезпечення безпеки і відкритості державного кордону; 4) розвитку міжнародного, прикордонного та міжвідомчого співробітництва; 5) забезпечення належного функціонування і вдосконалення чотирирівневої системи контролю за в'їздом та перебуванням в Україні іноземців та осіб без громадянства:

- у країнах походження незаконних мігрантів (під час оформлення віз для в'їзду в Україну);
- у державах, що межують з Україною (під час забезпечення прикордонного співробітництва);
- у пунктах пропуску через державний кордон та поза ними (під час здійснення прикордонного контролю і забезпечення охорони державного кордону поза пунктами пропуску);
- в Україні (під час тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства щодо дотримання правил такого перебування).

Реалізація Концепції розрахована на період до 2020 року. Проте, подальше впровадження принципів інтегрованого управління кордонами має ґрунтуватися на сукупності договорів (угод, протоколів) України міжурядового та міжвідомчого рівнів, що регламентує різні питання міжнародного співробітництва, в тому числі в сфері прикордонної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми оцінювання дієвості та організації охорони державного кордону досліджувалися в наукових працях таких учених, як: О. В. Боровик, О. А. Більковський, В. П. Городнов, І. С. Катеринчук, В. А. Кириленко, Б. М. Олексієнко, В. М. Петров, В. М. Серватюк, О. М. Ставицький, Б. Ф. Єрошин та інші. Разом із тим, у працях цих і інших науковців не порушувалося питання міжнародного співробітництва в сфері охорони державних кордонів як механізму забезпечення ефективного прикордонного контролю.

Виходячи з цього, **метою нашої статті** є окреслення напрямів міжнародного співробітництва з питань охорони державних кордонів і місця в ньому інтегрованого управління кордонами в аспекті забезпечення дієвого прикордонного контролю не тільки в пунктах пропуску через державний кордон, а й у прикордонній зоні.

Виклад основного матеріалу. Існує значна система договорів (угод, протоколів) України міжурядового та міжвідомчого рівня, що регламентує різні питання міжнародного співробітництва. Здебільшого такі договори іменуються «угодами про співробітництво з питань охорони державних кордонів»¹, але можливі й інші найменування договорів (угод, протоколів): «про співробітництво та взаємну допомогу з прикордонних питань»², «про порядок обміну статистичною та аналітичною інформацією про обстановку на державних кордонах»³, «про порядок та обсяг співробітництва

¹ Угода між Державним комітетом у справах охорони державного кордону України і Державною прикордонною охороною Латвійської Республіки 1999. *Офіційний вісник України*, 2009, № 23, Ст. 766.

² Договір між Україною та Румунією про режим українсько-румунського державного кордону, співробітництво та взаємну допомогу з прикордонних питань 2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 35. Ст. 417.

³ Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Генеральним інспектором Прикордонної поліції Міністерства внутрішніх справ Румунії про порядок обміну статистичною та аналітичною інформацією про обстановку на державних кордонах України і Румунії 2016. *Офіційний вісник України*, 2017, № 6. Ст. 195.

у сфері боротьби з організованою злочинністю»¹, «про співробітництво оперативних органів»², і навіть «про організацію спільного патрулювання на кордоні»³, хоча останнє найменування використовується вкрай нечасто. Найменування залежить від обсягу та сфери питань, що регламентуються договором. Загальним у такого роду договорів є те, що вони переважно стосуються набагато ширшого кола питань, ніж співробітництво держав у сфері здійснення прикордонного контролю та процедур пропуску через державні кордони, і ширшого кола суб'єктів.

Міжнародні угоди України про співробітництво з прикордонних питань встановлюють загальні напрями такого співробітництва. Ці напрями кореспондуються один з одним і націлені на забезпечення прикордонної безпеки та надійної охорони державних кордонів. Так, наприклад, Угода між Урядом України і Урядом Грузії про співробітництво з прикордонних питань пропонує широкі повноваження сторін взаємного співробітництва – для конкретної реалізації заходів щодо виконання цієї Угоди Договірні Сторони доручають командуючому Прикордонними військами України і командуючому Прикордонними військами Грузії за взаємною згодою підписати відповідні протоколи, що сприятимуть розширенню взаємодії і співпраці прикордонних відомств. І такі протоколи (угоди) були підписані:

– Протокол про взаємодію Прикордонних військ України та Державного департаменту охорони державного кордону Грузії при охороні кордону й економічної зони в акваторії Чорного моря;

– Протокол між Державним комітетом у справах охорони державного кордону України та Державним Департаментом охорони державного кордону Грузії про співробітництво в галузі культури та спорту між Прикордонними військами України та Грузії;

– Протокол між Державним комітетом у справах охорони державного кордону України та Державним Департаментом охорони державного кордону Грузії про співробітництво в сфері прикордонного контролю на каналах міжнародного сполучення;

– Протокол між Державним комітетом у справах охорони державного кордону України та Державним Департаментом охорони державного кордону Грузії про обмін інформацією щодо обстановки на державних кордонах та співробітництво оперативно-розшукових органів Прикордонних військ України та Грузії;

– Протокол між Державним комітетом у справах охорони державного кордону України та Державним Департаментом охорони державного кордону Грузії про співробітництво в галузі охорони здоров'я, санаторно-курортного лікування та організованого відпочинку військовослужбовців і службовців Прикордонних військ України та Грузії, членів їх сімей;

– Протокол між Державним комітетом у справах охорони державного кордону України та Державним Департаментом охорони державного кордону Грузії про розвиток співробітництва в підготовці і навчанні кадрів для Прикордонних військ України й Грузії;

– Протокол між Державним комітетом у справах охорони державного кордону України та Державним Департаментом охорони державного кордону Грузії про взаємодію в поданні допомоги та в захисті громадян, державної та іншої власності від злочинних посягань на Чорному морі;

– Угода між Кабінетом Міністрів України та Виконавчою Владою Грузії про безвізові поїздки громадян;

– Угода між Кабінетом Міністрів України та Виконавчою владою Грузії про приймання та передачу осіб (реадмісію), які знаходяться на територіях держав незаконно;

– Протокол між Міністерством внутрішніх справ, Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Міністерством внутрішніх справ, Міністерством юстиції Грузії про виконання Угоди між Кабінетом Міністрів України і Виконавчою владою Грузії про приймання і передачу осіб (реадмісію), які знаходяться на територіях держав незаконно.

¹ Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Головним Комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про порядок та обсяг співробітництва у сфері боротьби з організованою злочинністю 2018. Офіційний вісник України, № 54. Ст. 1900.

² Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України і Прикордонною службою Республіки Молдова про співробітництво оперативних органів 2005. Офіційний вісник України, № 27, Ст. 1606.

³ Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Прикордонною службою Республіки Молдова про організацію спільного патрулювання на українсько-молдовському державному кордоні 2012. Офіційний вісник України, № 52. Ст. 2123.

Не з усіма країнами у нас такий широкий спектр взаємодії з прикордонних питань. Так, в ст. 1 Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Болгарія про співробітництво з прикордонних питань вказані такі сфери взаємодії Договірних Сторін: 1) обмін інформацією, що становить взаємний інтерес; 2) оперативно-розшукова діяльність в інтересах охорони державного кордону; 3) боротьба з незаконною міграцією через державний кордон шляхом використання міжнародних транспортних зв'язків; 4) боротьба з торгівлею людьми; 5) боротьба з контрабандою зброї, боеприпасів, вибухових, отруйних та радіоактивних матеріалів; 6) боротьба з незаконним перевезенням наркотичних речовин через державний кордон; 7) захист громадян, державної та іншої власності Договірних Сторін від злочинних посягань на морських просторах, що перебувають під їхньою юрисдикцією; 8) обмін досвідом у галузі охорони державного кордону, прикордонного контролю та підготовки фахівців, а також у використанні технічних засобів під час охорони державного кордону та здійснення прикордонного контролю у пунктах пропуску; 9) надання взаємної допомоги при форс-мажорних та аварійних ситуаціях на морі.

При цьому в розглядуваній угоді не розкривається сутність та деталі такої взаємодії. Жодного протоколу (угоди) в розвиток Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Болгарія про співробітництво з прикордонних питань не було прийнято та підписано. Також відсутня і фактична взаємодія між прикордонними органами України і Республіки Болгарія, окрім поодиноких випадків. Угода між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Міністерством громадської безпеки Китайської Народної Республіки про співробітництво з прикордонних питань від 23.09.2011 визначає дещо інші напрями взаємодії.

Так, відповідно до ст. 2 цієї Угоди Сторони розвиватимуть співробітництво відповідно до їхньої компетенції за такими напрямами: 1) надання однією Стороною сприяння громадянам держави іншої Сторони, які мають дійсні проїзні документи, під час перетинання ними державного кордону в пунктах пропуску через державний кордон; 2) забезпечення гуманного поводження з громадянами держави іншої Сторони, яким законодавством заборонено в'їзд, і забезпечення їм права вільного контакту з дипломатичними та консульськими представництвами своєї держави; 3) захист інтересів громадян і держав Сторін під час пропуску осіб через державний кордон від усіх злочинних посягань; 4) недопущення, виявлення та припинення організованої злочинності на державному кордоні; 5) боротьба з незаконним переміщенням через державний кордон зброї, боеприпасів, вибухових речовин, отруйних і радіоактивних речовин, наркотичних засобів, психотропних речовин та їхніх прекурсорів; 6) координація діяльності Сторін, спрямованої на виявлення та недопущення торгівлі людьми, а також незаконного перетинання державного кордону та діяльності, пов'язаної з підркокою документів, які дають право на перетинання державного кордону; 7) обмін досвідом і методами боротьби зі злочинами та протиправною діяльністю на державному кордоні. Сторони протягом трьох місяців з дня підписання цієї Угоди обмінюються нормативними актами національних законодавств у сфері забезпечення безпеки на державних кордонах Сторін¹.

Крім напрямів співробітництва, угоди з прикордонних питань встановлюють повноважні державні органи, відповідальні за їхнє виконання, форми організації та порядок координації співробітництва. Із метою координації співробітництва з прикордонних питань регулярно проводяться зустрічі між очільниками повноважних органів або між уповноваженими ними особами.

Міжнародне співробітництво з питань міграції, в тому числі нелегальної, не можна цілком віднести до прикордонної сфери, оскільки воно виходить за рамки прикордонної території держав. Проте, органи (підрозділи) ДПСУ беруть в його вирішенні активну участь. Так, 23.03.2018 питання розроблення проекту Стратегії протидії незаконній міграції обговорювалось в Адміністрації Держприкордонслужби. В розглянутих Угодах між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Болгарія та між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Міністерством громадської безпеки Китайської Народної Республіки про співробітництво з прикордонних питань передбачено, що прикордонні органи обмінюються інформацією про виявлені канали незаконної міграції, ведуть облік осіб, що перетинають державний кордон, беруть участь у виробленні механізму депортації незаконних мігрантів.

¹ Угода між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Міністерством громадської безпеки Китайської Народної Республіки про співробітництво з прикордонних питань 2011. Офіційний вісник України, № 5, Ст. 212.

Останній із указаних напрямів міжнародного співробітництва з питань міграції є порівняно новим у практиці міжнародно-правового забезпечення діяльності прикордонних органів. У його рамках ведеться розроблення проектів угод про реадмісію. Так, поступово йде процес підписання угод про реадмісію (див., наприклад, Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Ісландії про реадмісію осіб¹). В таких угодах передбачається процедура реадмісії власних громадян, громадян третіх країн та осіб без громадянства, а також помилкову реадмісію.

Україна крокує в європейську спільноту країн, що вимагає, у першу чергу, гармонізувати базове законодавство із країнами Шенгенської угоди та забезпечити певний рівень процесуального співробітництва. Важливо, щоб національне законодавство й правозастосовна практика були сумісні із шенгенськими нормами та правилами. Конкретно мова йде про візове та консульське право; законодавство про державний кордон, порядок його перетинання та пов'язаних питань, висилці та ін.; законодавство, що регламентує міжнародне співробітництво в кримінально-правовій сфері; законодавство, що забезпечує ефективну боротьбу із транскордонними злочинами; щодо контролю над міграцією тощо.

Слід наголосити на тому, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 року № 700 «Про затвердження Порядку ініціювання, підготовки та реалізації проектів Twinning» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 № 663) НАДС координує впровадження інструменту інституціональної розбудови Європейського Союзу Twinning в Україні. Крім того, НАДС є координатором інструменту інституціональної розбудови ТАІЕХ згідно з відповідними нормативно-правовими актами. З метою належної координації інструментів Twinning і ТАІЕХ було створено Адміністративний офіс програми Twinning в Україні, функції якого виконує Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу.

Проект «Підтримка Державної прикордонної служби України у подальшому запровадженні принципів інтегрованого управління кордонами, зокрема у сфері перевірки документів та виявлення викрадених автомобілів» впроваджується Адміністрацією Держприкордонслужби спільно з Адміністрацією Федеральної поліції Федеративної Республіки Німеччина, Державною прикордонною службою при Міністерстві внутрішніх справ Литовської Республіки та Прикордонною службою Республіки Польща.

Метою проекту є посилення спроможності Держприкордонслужби у боротьбі з нелегальною міграцією та протидії корупції, що сприятиме ефективному впровадженню системи інтегрованого управління кордонами у відповідності з кращими стандартами та практиками Європейського Союзу.

Одночасно із процесами зближення та гармонізації законодавства й адміністративної практики, укладання міжнародних угод (у тому числі про реадмісію), необхідне проведення з облаштованості кордонів, підвищення надійності ідентифікаційних документів. До спільного знаменника слід приводити роботу прикордонних органів і органів внутрішніх справ, а також потрібно створення сумісних комп'ютеризованих систем обміну даними. Справжні кроки слугуватимуть справі забезпечення довгострокового співробітництва України й ЄС у різних галузях, у тому числі в сфері торгівлі, енергопостачання, транспорту тощо.

Законом України «Про міжнародні договори України» встановлено, що чинні міжнародні договори України підлягають сумлінному дотриманню Україною відповідно до норм міжнародного права. Згідно з принципом сумлінного дотримання міжнародних договорів Україна виступає за те, щоб й інші сторони міжнародних договорів України неухильно виконували свої зобов'язання за цими договорами. Стаття 18 Закону встановлює, що в разі порушення зобов'язань за міжнародним договором України іншими його сторонами Міністерство закордонних справ України вносить Президентові України або Кабінету Міністрів України пропозиції про вжиття необхідних заходів відповідно до норм міжнародного права. Інші центральні органи виконавчої влади та державні колегіальні органи, Рада Міністрів Автономної Республіки Крим вносять відповідні пропозиції через Міністерство закордонних справ України. У разі суттєвого порушення міжнародного договору України іншими його сторонами, якщо виконання договору може зашкодити національним інтересам України, а також в інших випадках, передбачених міжнародним

¹ Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Ісландії про реадмісію осіб: ратифіковано Законом України від 8 квітня 2015 року. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 24. Ст. 178.

правом, дію такого договору може бути припинено або зупинено в порядку, встановленому ст. 24 Закону України «Про міжнародні договори України». При цьому слід зазначити, що більшість угод, що становлять міжнародно-правові основи діяльності ДПСУ, не мають у своїй структурі чітко визначеного механізму реалізації досягнутих домовленостей, а також не передбачають якої-небудь відповідальності за їхнє невиконання, що є одним з істотних недоліків розглянутого елемента правових основ.

Висновки. Дослідивши питання міжнародного співробітництва України з прикордонних питань, ми дійшли таких висновків:

1. Пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів, товарів і тварин здійснюється з метою встановлення та підтримання різносторонніх міжнародних зв'язків, необхідних для виконання міжнародних зобов'язань в галузі міждержавного співробітництва. Через це він регулюється не тільки нормами національного законодавства, але й нормами міжнародного права.

2. До недоліків міжнародно-правового регламентування діяльності ДПСУ, на наш погляд, слід віднести: відсутність у структурі більшості угод, що становлять міжнародно-правові основи діяльності прикордонних органів, чітко визначеного механізму реалізації досягнутих домовленостей, а також установа якої-небудь відповідальності за їхнє невиконання; недостатнє пророблення проектів угод на підготовчому етапі, а також відсутність належної уваги до своєчасного внесення в тексти міжнародних угод змін і доповнень, продиктованих зміною курсу зовнішньої політики української держави, що призводить до нестиковок на етапі правозастосування.

References:

1. *Uгода mizh Derzhavnym komitetom u spravah ohorony derzhavnogo kordonu Ukrayiny i Derzhavnoyu prykordonnoyu ohoronoyu Latvijsskoyi Respubliki vid 1999* [Agreement between the State Committee on State Border Protection of Ukraine and State Border Service of the Republic of Latvia on cooperation on the issues of state border protection dated 13.07.1999]. *Oficijnyj visnyk Ukrayiny* [Official Bulletin of Ukraine], 2009, no. 23, 766. [in Ukrainian].
2. *Dogovir mizh Ukrayinoyu ta Rumuniyeyu pro rezhym ukrayinsko-rumunskogo derzhavnogo kordonu, spivrobotnyctvo ta vzayemnu dopomogu z prykordonnykh pytan vid 12 travnya 2004 roku* [Treaty between Romania and Ukraine on the Romanian-Ukrainian State border regime, collaboration and mutual assistance on border matters]. *Vidomosti Verhovnoyi Rady Ukrayiny* [Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], no. 35, 417. [in Ukrainian].
3. *Protokol mizh Administraciyeyu Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny ta General`nym inspektoratom Prykordonnoyi policiyi Ministerstva vnutrishnix sprav Rumuniyi pro poryadok obminu statystychnoyu ta analitychnoyu informaciyeyu pro obstanovku na derzhavnykh kordonax Ukrayiny i Rumuniyi 2016* [Protocol between the Administration of the State Border Guard Service of Ukraine and the General Inspectorate of the Border Police of the Ministry of Internal Affairs of Romania on exchange of statistical and analytical information on the situation on the state borders of Ukraine and Romania]. *Oficijnyj visnyk Ukrayiny* [Official Bulletin of Ukraine], 2017, no. 6, 195. [in Ukrainian].
4. *Protokol mizh Administraciyeyu Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny ta Golovnym Komendantom Prykordonnoyi varty Respubliki Pol`sha pro poryadok ta obsyag spivrobotnyctva u sferi borot`by z organizovanoyu zlochynnisty 2018* [Protocol between the Administration of the State Border Guard Service of Ukraine and the Commander in Chief of the Border Guard of the Republic of Poland on the procedure and scope of cooperation in the fight against organized crime dated 19.04.2018]. *Oficijnyj visnyk Ukrayiny* [Official Bulletin of Ukraine], no. 54, 1900. [in Ukrainian].
5. *Protokol mizh Administraciyeyu Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny i Prykordonnoyu sluzhboyu Respubliki Moldova pro spivrobotnyctvo operatyvnykh organiv 2005* [Protocol between the Border Guard Service of the Republic of Moldova and Administration of the State Border Guard Service of Ukraine on cooperation of operative bodies dated 22.04.2005]. *Oficijnyj visnyk Ukrayiny* [Official Bulletin of Ukraine], no. 27, 1606. [in Ukrainian].
6. *Protokol mizh Administraciyeyu Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny ta Prykordonnoyu sluzhboyu Respubliki Moldova pro organizaciyu spilnogo patruyuvannya na ukrayinsko-moldovskomu derzhavnomu kordoni 2012* [Protocol between the Border Guard Service of the Republic of Moldova and Administration of the State Border Guard Service of Ukraine on organization of joint patrolling at Moldova-Ukraine border dated 06.06.2012]. *Oficijnyj visnyk Ukrayiny* [Official Bulletin of Ukraine], no. 52, 2123. [in Ukrainian].
7. *Uгода mizh Kabinetom Ministriv Ukrayiny i Uryadom Respubliki Bolgariya pro spivrobotnyctvo z prykordonnykh pytan` vid 27.12.2006* [Agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and

- the Government of the Republic of Bulgaria on cooperation on border issues dated 27.12.2006]. Oficijnyj visnyk Ukrayiny [Official Bulletin of Ukraine]. 2007. 52. 3518. [in Ukrainian].
8. Uгода mizh Administracijeyu Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny ta Ministerstvom gromadskoyi bezpeky Kytajskoyi Narodnoyi Respubliki pro spivrobotnyctvo z prykordonnyh pytan` vid 23.09.2011 [Agreement between the Administration of the State Border Guard Service of Ukraine and the Ministry of Public Security of the People's Republic of China on cooperation on border issues dated 23.09.2011]. Oficijnyj visnyk Ukrayiny [Official Bulletin of Ukraine]. 2012. 5. 212. [in Ukrainian].
 9. Uгода mizh Kabinetom Ministriv Ukrayiny ta Uryadom Islandiyi pro readmisiyu osib: ratyfikovano Zakonom Ukrayiny vid 08.04.2015 roku #299-VIII [Agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of Iceland on the Readmission of Persons dated 08.04.2015]. Vidomosti Verhovnoyi Rady Ukrayiny [Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine]. 2015. 24. 178. [in Ukrainian].